

KLİNİK ÇALIŞMA

SEPTORİNOPLASTİ YAPILAN HASTALARDA SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISININ HASTA MEMNUNİYETİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Dr. Kamil Gökçe TULACI^{ID}, Dr. Erhan ARSLAN^{ID}

Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, Balıkesir, Türkiye

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı sosyal görünüş kaygısının (SGK)'nın septorinoplasti (SRP) sonrası hasta memnuniyeti üzerine etkisini araştırmaktır.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmaya 18- 60 yaş aralığında, nazal hump deformitesi nedeniyle açık teknik SRP yapılan 56 hasta dahil edilmiştir. Bu çalışma etik kurul onayı alındıktan sonra retrospektif olarak üçüncü basamak sağlık kuruluşunda yapılmıştır.

Sosyal görünüş kaygısının SRP sonrası hasta memnuniyetine etkisini araştırmak için ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası altıncı ay doldurulmuş olan Rinoplasti Sonuç Değerlendirme (ROE) Anketi sonuçları ve ameliyat öncesi doldurulmuş olan Sosyal görünüş kaygısı ölçeği (SGKÖ) sonuçları kullanıldı.

Bulgular: Hastaların ameliyat öncesi uygulanmış olan SGK anket sonuçları ortalaması 32.25 ± 3.99 bulunmuştur.

Hastaların ameliyat öncesi ROE skoru ortalaması 35.68 ± 3.56 ve ameliyat sonrası ROE skoru ortalaması ise 81.18 ± 4.10 olarak bulunmuş ve ameliyat sonrası sonuçlarda istatistiksel olarak anlamlı derecede iyileşme gözlenmiştir ($p < 0.001$).

Hastaların sosyal görünüş kaygıları ile ameliyat sonrası hasta memnuniyetleri arasında ilişki olup olmadığının değerlendirilebilmesi için yapılan incelemede SGK skoru ile ameliyat sonrası ROE değerleri arasında negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı derecede korelasyon (ilişki) gözlenmiştir.

Sonuç: Çalışmamızın sonucunda ameliyat öncesi yapılan değerlendirmede sosyal görünüş kaygısı yüksek olan bireylerin ameliyat sonrası tatmin durumlarının daha az olduğu saptanmıştır. Bu nedenle SRP yapılacak hastaların sosyal görünüş kaygılarının değerlendirilmesinin ve hastanın bu açıdan da bilgilendirilmesinin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Görünüş Kaygısı; Septorinoplasti; Hasta memnuniyeti

EVALUATING THE EFFECT OF SOCIAL APPEARANCE ANXIETY ON PATIENT SATISFACTION IN SEPTORINOPLASTY

SUMMARY

Aim: The aim of this study is to investigate the effect of social appearance anxiety (SAA) on patient satisfaction after septorhinoplasty (SRP).

Material and Methods: Fifty-six patients between the ages of 18-60 who underwent open technique SRP due to nasal hump deformity were included in the study. This study was conducted retrospectively in a territory reference center after approval of the local ethics committee.

All patients were assessed for the Social Appearance Anxiety Scale (SAAS) and for the Rhinoplasty outcome evaluation (ROE) questionnaire before surgery. After SRP operation, patients were re-evaluated for the ROE at the sixth month after surgery.

Results: The average SAAS result of the patients was 32.25 ± 3.99 preoperatively. The mean preoperative ROE questionnaire score of the patients was 35.68 ± 3.56 and the mean postoperative ROE questionnaire score was 81.18 ± 4.10 , and a statistically significant improvement was observed in the postoperative results ($p < 0.001$).

In order to evaluate whether there is a relationship between the social appearance anxiety of the patients and the postoperative patient satisfaction, a negative statistically significant correlation (relationship) was observed between the SAAS score and the postoperative ROE values.

Conclusion: It was found that individuals with high social appearance anxiety had less postoperative satisfaction. Therefore, we think that it is important to evaluate the social appearance anxiety of the patients before SRP and to inform the patient in this respect.

Keywords: Social Appearance Anxiety; Septorhinoplasty; Patient satisfaction

GİRİŞ

Septorinoplasti (SRP) kulak burun boğaz rutinde sık uygulanan, popülaritesi gittikçe artan bir cerrahi işlemdir. SRP'de nazal morfolojideki yapısal farklılıklar ve subjektif

olan hasta beğenisi cerrahi başarıyı ve hasta memnuniyetini etkileyebilmektedir. Bu nedenle SRP, ameliyat başarısının değerlendirilebilmesi açısından en karmaşık cerrahi prosedürlerden biridir¹.

SRP' de cerrahi başarıyı ve hasta memnuniyetini etkileyen faktörler hastaya ve cerraha ait faktörler olarak ikiye ayrılabilir. Hastaya ait faktörler arasında hastanın burnundaki problemi algılayışı, hastanın ameliyattan beklentisi ve hastanın genel psikolojik durumu yer alır.

İletişim kurulacak yazar: Dr. Kamil Gökçe TULACI, Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, Balıkesir, Türkiye, E-mail: ktulaci@gmail.com

Gönderilme tarihi: 16 Temmuz 2020, yayın için kabul edilme tarihi: 29 Eylül 2020

Kaynak gösterimi Tulacı K. G., Arslan E. Septorinoplasti Yapılan Hastalarda Sosyal Görünüş Kaygısının Hasta Memnuniyetine Etkisinin Araştırılması. KBB-Forum 2020;19(3):318-323

Sosyal anksiyetenin bir çeşidi olarak belirtilen sosyal görünüş kaygısı (SGK) genel bir kavram olarak, insanların başkaları tarafından kendi fiziksel görüntülerinin değerlendirilmesine karşı hissettikleri kaygı ve duygusal tepkidir². Hart ve arkadaşları SGK'yı daha detaylı şekilde boy, kilo, kas yapısı gibi genel fiziksel görünüşün ötesinde bireyin ten rengi ve yüz şekli (burnu, gözlerinin uzaklığı, gülüşü, vs.) gibi özellikleri içeren daha kapsamlı bir kavramdır diye tanımlamışlardır³. SGK ile olumsuz beden imajı ve olumsuz benlik saygısı arasında ilişki mevcuttur⁴. Bu ilişki kişilerin kendi bedeni ile ilgili düşüncelerini ve kendi bedenleri ile ilgili beğenilerini etkileyebilmektedir⁴.

SRP'de hasta memnuniyeti ve hastanın psikolojik durumu arasındaki ilişki ile ilgili çalışmalar uzun yıllardır yapılmaktadır ve sıklıkla bu çalışmalar vücut dismorfik bozukluğu temelinde olmuştur. Vücut dismorfik bozukluğu ile ilgili çalışmalarda temel olarak psikiyatrik rahatsızlığı olan kısıtlı sayıdaki hasta grubu değerlendirilirken, SGK herhangi bir psikiyatrik hastalığı olmayan geniş bir popülasyonun kendi görünüşü ile ilgili durumlarının değerlendirmesine imkân sağlamaktadır. Ancak yapılan literatür araştırmasında SRP yapılan hastalarda sosyal görünüş kaygısı ile hasta memnuniyeti arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Bu çalışmada ameliyat öncesi hastaların SGK'larının, cerrahi olarak başarılı kabul edilen SRP operasyonu sonrası, Rinoplasti Sonuç Değerlendirme (ROE) Anketi ile saptanan hasta memnuniyeti üzerine olan etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

HASTALAR VE YÖNTEM

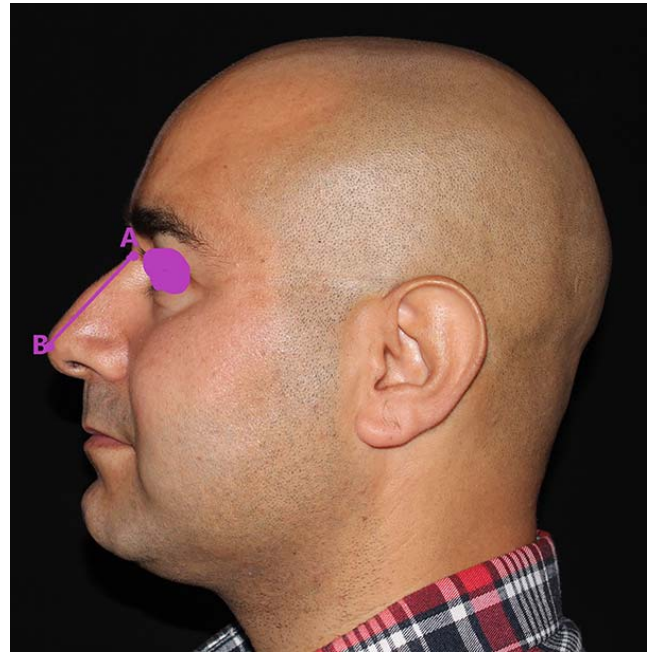
Bu çalışma etik kurul onayı alındıktan sonra (Etik kurul onay numarası 2020/66) retrospektif olarak, Helsinki Deklerasyonu'na uygun şekilde üçüncü basamak sağlık kuruluşunda yapılmıştır.

Çalışmaya 18- 60 yaş aralığında olan, nazal hump deformitesi nedeniyle açık teknik SRP yapılan ve medikal verileri tam olan 56 hasta dahil edilmiştir.

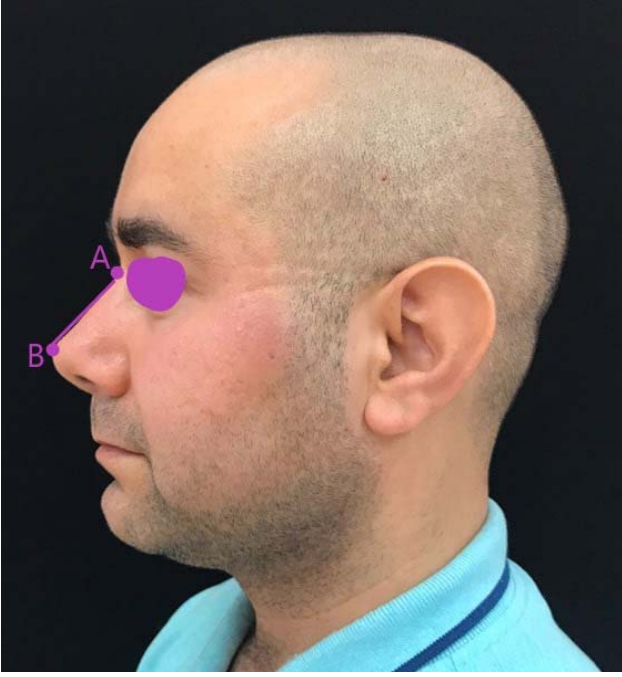
Revizyon SRP yapılan, osteotomi yapılmadan SRP yapılan, nazal aks deviasyonu olan, semer burun deformitesi olan, fasiyal anomalisi olan (örneğin: yarı dudak), kepçe kulak deformitesi olan, baş boyun bölgesinde

direk bakışta fark edilen skarı olan, vücut kitle indeksi (VKİ) normal sınırlarda olmayan, tanı almış psikiyatrik hastalığı olan, psikiyatrik ilaç kullanan, SRP ile eş zamanlı endoskopik sinüs cerrahisi geçiren hastalar çalışma dışı bırakılmıştır.

Yetersiz cerrahinin çalışma sonucunu etkilemesinin önüne geçebilmek için, hastaların ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası 6. ay fotoğrafları değerlendirilip, ameliyat sonrası fotoğraflarında nasion (A) ve nazal tip (B) arasında çekilen çizginin üzerinde humpı kalmış olan hastalar yetersiz hump rezeksiyonu olarak kabul edilmiş ve cerrahinin başarısız olduğu kabul edilerek çalışma dışı bırakılmıştır⁵. (İşaretleme örneği Resim 1 ve 2 de gösterilmiştir).

Resim 1: Ameliyat öncesi fotoğraf üzerinde nasion, nazal tip ve aralarında çekilen çizgi gösterilmiştir.

Resim 2: Ameliyat sonrası 6. ay fotoğraf üzerinde ameliyat başarısını değerlendirmek için yapılan değerlendirme örneği; nasion (A), nazal tip (B) ve arasında çekilen çizgi

Hastaların demografik bilgilerine, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ) sonuçlarına, Rinoplasti Sonuç Değerlendirme (ROE) Anketi sonuçlarına ve diğer tüm medikal bilgilerine hastaların klinik takip kartlarından ulaşılmıştır. Bilgileri kullanılan tüm hastalara çalışma ile ilgili bilgi verilmiş ve hastaların medikal bilgilerini kullanabilmek için onam alınmıştır.

SRP sonrası hasta memnuniyetini değerlendirmek için hastalar tarafından ameliyat öncesinde ve ameliyat sonrası 6. ayda doldurulmuş olan ROE anketi sonuçları, hastaların sosyal görünüş kaygılarının ölçülmesi için ise ameliyat öncesi doldurulmuş olan SGKÖ sonuçları kullanıldı.

Kullanılan anketler:

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği:

Bireylerin sosyal görünüş kaygılarını ölçmek amacıyla Hart ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir³. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması ve geçerlik-güvenirlilik çalışması Doğan tarafından yapılmıştır⁴. Ölçek 16 maddelik, beşli likert tipinde öz bildirim tarzı bir ölçektir. Sosyal görünüş kaygısı ölçeği, bireylerin görünüş kaygıları ile ilgili bilişsel, emosyonel ve davranışsal ifadelerden oluşmaktadır³. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe kaygı düzeyi

artmakta, puanlar düştükçe kaygı düzeyi azalmaktadır⁶.

Rinoplasti Sonuç Değerlendirme (ROE) Anketi:

ROE ölçeği, Alsarraf tarafından geliştirilen, burun estetiği ile ilişkili hasta memnuniyetinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesini sağlayan kullanımı kolay bir ankettir^{7,8}. ROE'nin cerrahi müdahaleleri takiben test-tekrar, test güvenilirlik ve iç tutarlılık skorlarına sahip olduğu gösterilmiştir^{7,8}. Bu çalışmada ROE anketinin geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan Türkçe versiyonu kullanılmıştır⁹.

ROE anketi, her biri 0'dan 4'e kadar puanlanan altı sorudan oluşur. Sıfır ile 24 arasında değişen toplam puan 24'e bölünür ve 100 ile çarpılır ve sıfır ile 100 arasında değişen bir puan elde edilir. Skor ne kadar yüksek olursa hastanın burun cerrahisinden memnuniyeti (tatmini) de o kadar fazla olur. Sonuçta elde edilen puan 4 e ayrılarak tatmin durumu klasifiye edilir (0-25 ve 25-50 başarısız, 50-75 iyi, 75-100 çok iyi).

İstatistiksel analiz:

Araştırma verisi SPSS (Statistical Package For Social Sciences for Windows v.22,0, SPSS Inc. Chicago, IL) aracılığıyla bilgisayar ortamına yüklenmiş ve değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler ortalama (\pm) standart sapma, frekans dağılımı ve yüzde olarak sunulmuştur. Veri setinin normal dağılıma uyup uymadığı Kolmogorov-Smirnov testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Sürekli değişkenler Wilcoxon signed-ranks testi kullanılarak değerlendirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Testi kullanılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.050$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya dahil edilen 56 hastanın yaş ortalaması 29.36 ± 9.43 idi. Hastaların 23 tanesi erkek (%41.3), 33 tanesi kadın (%58.9) idi.

Hastaların ameliyat öncesi uygulanmış olan SGKÖ sonuçlarının ortalaması 32.25 ± 3.99 bulunmuştur.

Hastaların ameliyat öncesi ROE skoru ortalaması 35.68 ± 3.56 ve ameliyat sonrası ROE skoru ortalaması ise 81.18 ± 4.10 olarak bulunmuştur. SRP sonrası hasta memnuniyetinin

değerlendirilmesi açısından ROE anket sonuçları incelendiğinde, ameliyat öncesi ve sonrası sonuçlarda istatistiksel olarak anlamlı derecede iyileşme gözlenmiştir ($p < 0.001$).

Hastaların sosyal görünüş kaygısı ile ameliyat sonrası hasta memnuniyeti arasındaki

ilişki olup olmadığının değerlendirilmesi için yapılan incelemede SGK skoru ile ameliyat sonrası ROE değerleri arasında negatif yönlü istatistiksel olarak anlamlı derecede korelasyon (ilişki) gözlenmiştir. (Tablo 1)

Tablo 1: Sosyal görünüş kaygısı ile hasta memnuniyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi

		ROE Öncesi	ROE Sonra	SGKÖ Skoru
ROE Önce	r	1	0,093	-0,29
	p		0,494	0,834
ROE Sonra	r	0,093	1	-0,624
	p	0,494		0,000*
SGK Skoru	r	-0,29	-0,624	1
	p	0,834	0,000	

ROE: Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi **SGKÖ:** Sosyal görünüş kaygısı ölçeği
r: Pearson korelasyon katsayısı, *: $p < 0,001$

ROE önce: Ameliyat öncesi Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi skoru

ROE sonra: Ameliyat sonrası Rinoplasti sonuç değerlendirme anketi skoru

TARTIŞMA

Fiziksel görünüm, tarih boyunca insanların yaşamında önem arz etmiş ve günümüzde de her yaşta insanın önemle üzerinde durduğu konulardan biri olmuştur¹⁰. Burun yüzün ortasına yerleşmiş, yüzün en belirgin yapılarından birisi olarak kabul edilen, yüz güzelliğine, çekiciliğe ve fiziksel görünümüne katkı sağlayan bir organdır. İnsanların çoğu çekici bireylerle daha fazla iletişim kurmak istemektedirler¹¹. Bundan dolayı bireyler diğer insanlar üzerinde daha etkili bir izlenim bırakmak ve daha çekici görünmek için çabalamaktadırlar¹². Bu çabalar sonucunda da insanlar sık olarak yüz estetiği ile ilgili cerrahi işlemler yaptırmaktadırlar. SRP bu amaçla en sık talep edilen ve uygulanan cerrahi işlemler

arasındadır. Ameliyat sıklığı arttıkça toplumda farkındalık artmakta ve hastaların beklentileri de bu duruma paralel olarak artmaktadır.

Tüm cerrahi müdahalelerde olduğu gibi SRP'de de temel amaçlardan biri cerrahi başarıyla birlikte hasta memnuniyetini de sağlamaktır. SRP'de hasta memnuniyeti cerrahiye bağlı olduğu gibi aynı zamanda da hastaya ait faktörlere bağlıdır.

Dolayısıyla hastaya ait faktörlerden biri olan hastaların psikososyal durumları yüz plastik cerrahisi işlemlerindeki ameliyat sonrası hasta memnuniyeti ile yakından ilişkilidir¹³.

Kozmetik özellik de barındıran SRP cerrahisinden önce hastaların psikososyal durumlarının değerlendirilmesi ve anlamlı psikopatolojiye sahip uygunsuz hastaların

dışlanması hem hasta memnuniyetini artırmak hem de medikolegal problemlerin önüne geçmek için önerilmektedir^{13,14}. Bu nedenle, SRP ile ilgilenen cerrahlar, hem başarılı sonuç elde etme şanslarını artırmak hem de medikolegal problemler yaşamamak için uygun hastaları seçme eğilimindedirler¹⁴.

Ancak hasta seçimi ile ilgili standardize edilmiş bir yöntem yoktur ve çoğu zaman da hekimler ameliyat öncesinde hastaların psikosozal durumlarının incelenmesi için ekstra bir zaman ayıramamaktadır. Bu eksiklik olası tanımlanmamış ve yapılacak olan cerrahi işlem sonrasında hasta memnuniyetini majör olarak etkileyebilecek olan hastaya ait özelliklerin tespit edilememesine yol açabilmektedir.

Cerrahların psikolojik olarak hastaların değerlendirilmesinde özel olarak eğitilmemiş oldukları da düşünüldüğünde, özellikle kozmetik sebeplerle yapılacak olan cerrahi girişimler öncesinde psikolojik olarak cerrahiye uygun olmayan hastaların tanınabilmesi amacıyla SGKÖ gibi pratik ölçüklerin kullanılması ameliyat sonrası hasta kaynaklı problemlerin önlenmesi açısından faydalı olacaktır¹⁴.

Bu amaçla hasta memnuniyeti ve hastanın psikolojik durumu ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Ancak bunların çoğunluğu vücut dismorfik bozukluk ile ilgili olmuştur. Fakat bu rahatsızlık psikiyatrik olarak tanı konulmuş olan kısıtlı bir grubu tanımlamaktadır. Bu tanı dışında kalan hastaların psikolojik iyilik halleri, depresyon, kaygı ve anksiyetleri de hastaların beklentilerini ve memnuniyetlerini etkileyebilmektedir^{15,16}.

Sosyal görünüş kaygısı, insanların fiziksel görünüşlerinin diğer insanlar tarafından değerlendirilmeleri sonucunda yaşadıkları kaygı ve gerginlik olarak tanımlanmaktadır ve bu kaygı kişilerin fiziksel görünüşleri ile ilgili tutum ve davranışlarını ve öz beğeni düzeylerini etkilemektedir^{4,17,18}. Kişinin kendi bedenini algılaması ve bedeni ile ilgili beğenilerinin şekillenmesinde yüz bölgesinde belirleyici olan en önemli yapı ise burundur. Buruna yapılacak olan SRP gibi girişimler sonrasında hastaların bedeninde meydana gelecek olan değişikliğin beğenilmesi açısından da bazal SGK düzeyi

hastaların operasyon sonuçlarına karşı olan tepkisini etkileyebilecektir. Fakat literatür taramamıza göre sosyal görünüş kaygısının SRP sonrası hasta memnuniyetine olan etkisi üzerine yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Çalışmamızın sonucunda ameliyat öncesi sosyal görünüş kaygısı yüksek olan bireylerin ameliyat sonrası tatmin durumların daha az olduğu saptanmıştır. Bu nedenle SRP yapılacak hastaların sosyal görünüş kaygılarının değerlendirilmesinin ve hastanın bu açıdan da bilgilendirilmesinin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Çalışmamızda izole olarak hump deformitesi olan hasta grubu üzerinde anket değerlendirmesi yapılmış ve nazal aks deformitesi, saddle nose deformitesi gibi diğer nazal deformiteye sahip hasta grupları dahil edilmemiştir. Buradaki amacımız rinoplasti gibi başarısı kişisel, cerrahi ve toplumsal bakış açısı gibi birçok faktörden etkilenebilecek olan bir operasyonda özellikle cerrahi başarının standardize edilebilmesi ve hasta faktörlü değerlendirmenin daha etkin yapılabilmesidir. Cerrahi başarının standardizasyonu için de Baykal B. ve arkadaşlarının daha önce kullanmış oldukları yöntem başarı kriteri olarak kullanılmıştır⁵.

Çalışmamızdaki en belirgin kısıtlayıcı faktör ise çalışmanın retrospektif dizayn ile yapılmış olmasıdır. İlerleyen çalışmalarda SRP ameliyatının hastaların sosyal görünüş kaygılarında bir değişiklik yapıp yapmadığının araştırılmasının SRP- sosyal görünüş kaygısı ilişkisine önemli katkı sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

SONUÇ

Hem doktor hem de hasta açısından başarılı bir cerrahi sonrası hasta memnuniyetsizliği her iki taraf için de ciddi hayal kırıklığı yaratabilmektedir.

Bu nedenle SRP'de hem hasta memnuniyetini artırmak hem de medikolegal problemler yaşanmasının önüne geçmek için hastaların ameliyat öncesi sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda psikolojik olarak da değerlendirilmesi önemlidir. Bu amaçla sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin kullanılarak hastaların sosyal görünüş kaygısı düzeylerinin

değerlendirilmesi, ameliyat sonrası hasta memnuniyetini etkileyebilecek psikolojik problemlerin tanınabilmesi için önem arz etmektedir.

Finansman: Yazarlar makalenin hazırlanmasında hiçbir kamu veya özel destek ya da bağış almamıştır. Yazarların hiçbir kurum veya kişi ile dolaylı veya dolaysız ticari bağlantıları yoktur.

Çıkar çatışması: Yazarlar çalışmalarında çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

KAYNAKLAR

1. Cingi C, Eskiizmir G. Deviated nose attenuates the degree of patient satisfaction and quality of life in rhinoplasty: a prospective controlled study. *Clin. Otolaryngol.* 2013; 38:136-141.
2. Çınar H, Keskin N. Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının öğrenim yeri tercihlerine etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges.* 2015;14:457-464.
3. Hart TA, Flora DB, Palyo SA, Fresco DM, Holle C, Heimberg RG. Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment.* 2008;15:48-59.
4. Doğan T. Sosyal görünüş kaygısı ölçeği' nin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 2010;39:151-159.
5. Baykal B, Erdim I, Kayhan FT, Oghan F. Comparative analysis of nasal deformities according to patient satisfaction. *J Oral Maxillofac Surg.* 2014;72:603-607.24528565
6. Özcan H, Subaşı B, Budak B, Çelik M, Gürel ŞC, Yıldız M. Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Depresyon ve Anksiyete İlişkisi. *Journal of Mood Disorders.* 2013;3:107-113.
7. Alsarraf R, Larrabee WF Jr, Anderson S, Murakami CS, Johnson CM Jr. Measuring cosmetic facial plastic surgery outcomes: a pilot study. *Arch Facial Plast Surg.* 2001;3:198-201.
8. Alsarraf R. Outcomes research in facial plastic surgery: a review and new directions. *Aesthetic Plast Surg.* 2000;24:192-197.
9. Celik M, Altıntaş A. The Turkish Version of the Rhinoplasty Outcomes Evaluation Questionnaire: Validation and Clinical Application. *Balkan Med J.* 2019;36:129-133.
10. Yazıcı ÖF, Caz Ç, Tunçkol HM. Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nde görev yapan personelin sosyal görünüş kaygısı. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi.* 2016;2:60-65.
11. Alemdağ S, Öncü, E. Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım ve sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport.* 2015;3:287-300.
12. Yousefi B, Hassani Z, Shokri O. Reliability and factor validity of the 7-item social physique anxiety scale (SPAS-7) among university students in Iran. *World Journal of Sport Sciences.* 2009;2:201-204.
13. Gökçe Kütük S, Arıkan OK. Evaluation of the effects of open and closed rhinoplasty on the psychosocial stress level and quality of life of rhinoplasty patients. *J Plast Reconstr Aesthet Surg.* 2019;72:1347-1357.
14. Kucur C, Kuduban O, Ozturk A, Gozeler MS, Ozbay İ, Deveci E, et al. Psychological Evaluation of Patients Seeking Rhinoplasty. *Eurasian J Med.* 2016; 48: 102-106.
15. Andretto Amodeo C. The central role of the nose in the face and the psyche: review of the nose and the psyche. *Aesthetic Plast Surg.* 2007; 31:406-410.
16. Haraldsson P. Psychosocial impact of cosmetic rhinoplasty. *Aesthetic Plast Surg.* 1999; 23:170-174.
17. Cash TF, Fleming EC. The impact of body image experiences: Development of the body image quality of life inventory. *Journal of Eating Disorder.* 2002;31:455-460.
18. Holsen I, Kraft P, Roysamb E. The Relationship between Body Image and Depressed Mood in Adolescence: A 5-year Longitudinal Panel Study. *Journal of Health Psychology.* 2001; 6:613-627.